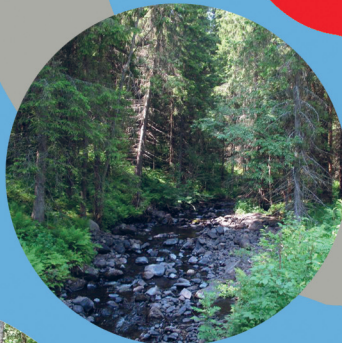

Dalaustbekken, Ringsaker kommune - Naturverdier, effekter og konsekvenser ifbm planlagt mikrokraftverk

Torbjørn Høitomt

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag fra Carl Omsted foretatt en konsekvensutredning i forbindelse med en planlagt utbygging av et mikrokraftverk i Dalaustbekken i Ringsaker kommune. Det er avgrenset en naturtype i tiltaksområdet. Området for øvrig er svært sterkt påvirket og områdeverdien for tema natur vurderes totalt sett som lav. Fordelaktig lokalisering av fysiske inngrep gjør at både virkninger og konsekvenser også vurderes som lave.

Nøkkelord

Dalaustbekken
Ringsaker
Gråor-heggeskog
Mikrokraftverk
Konsekvensutredning

Omslag

FORSIDEBILDER
Interiør fra arealene langs Dalaustbekken. (Fotos: Torbjørn Høitomt)

LAYOUT (OMSLAG)
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-131-2

Biofokus-rapport 2010-32

Tittel

- Dalaustbekken, Ringsaker kommune
- naturverdier, effekter og konsekvenser i forbindelse med planlagt mikrokraftverk

Forfatter

Torbjørn Høitomt

Dato

10.11 2010

Antall sider

12 sider

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver

Carl Omsted

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO
Telefon 2295 8598
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Metode	5
2 Utbyggingsplaner.....	5
3 Områdebeskrivelse.....	5
4 Vurdering av naturverdier og konsekvenser	6
4.1 Naturverdier	6
4.2 Tiltakenes effekter på naturverdier	6
4.3 Avbøtende tiltak	7
4.4 Samlet vurdering av konsekvens	7
5 Litteratur.....	9

1 Innledning

Carl Omsted ønsker å bygge Dalaust mikrokraftverk i Dalaustbekkens østre løp i Ringsaker kommune, Oppland. Statlige myndigheter stiller ifbm slike planer krav om undersøkelser av biologisk mangfold (inkludert rødlistearter og øvrig arts mangfold) i området som kan bli berørt av utbyggingen. BioFokus (ved Torbjørn Høitomt) har gjennomført naturfaglige undersøkelser i dette området. Først ved en rask befaring i juni i forbindelse med naturtypekartlegging i Ringsaker kommune og en supplerende kartlegging med vekt på arts mangfold i oktober. Basert på feltundersøkelsene har Biofokus på oppdrag fra Carl Omsted utført en vurdering av effekter og konsekvenser for biologisk mangfold av en evt. realisering av eksisterende utbyggingsplaner.

1.1 Bakgrunn

St.meld. nr. 42 (2000-2001) om Biologisk mangfold formulerer nasjonale resultatmål for bevaring av biologisk mangfold. To av resultatmålene er:

- I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige økologiske funksjoner opprettholdes.
- Truede arter skal opprettholdes på eller gjenoppbygges til livskraftige nivåer.

I lys av dette har Olje- og energidepartementet i brev av 20.02.2003 stilt krav til utbyggere av småkraftverk om gjennomføring av en enkel, faglig undersøkelse av biologisk mangfold. I brevet heter det blant annet: "Undersøkelsen forutsettes å omfatte en utsjekking av eventuelle forekomster av arter på den norske rødlista og en vurdering av artssammensetningen i utbyggingsområdet i forhold til uregulerte deler av vassdraget og/eller tilsvarende nærliggende vassdrag. Det kan fastsettes en minste vannføring i hele eller deler av året dersom den faglige undersøkelsen viser at dette kan gi en vesentlig miljøgevinst." Som en konsekvens av dette ble det av NVE utarbeidet en veileder til bruk i slike saker (Brodtkorb & Selboe 2004): "Dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1 – 10 MW)". Revidert utgave av denne veilederen (Brodtkorb & Selboe 2007) er brukt som rettesnor for foreliggende rapport. Hovedformålet med rapporten er å:

- Beskrive naturverdiene i området
- Vurdere konsekvenser av tiltaket for biologisk mangfold
- Vurdere behov for og virkning av avbøtende tiltak

En viktig problemstilling er å vurdere behovet for minste vannføring. I den forbindelse har vannressurslova i paragraf 10 følgende hovedregel; "Ved

uttak og bortledning av vann som endrer vannføringen i elver og bekker med årssikker vannføring, skal minst den alminnelige lavvannføring være tilbake, hvis ikke annet følger av denne paragraf.”

1.2 Metode

Området er undersøkt med tanke på å lete opp interessante miljøer og elementer som betraktes som viktige for bevaring av biologisk mangfold. Slike områder ble gitt status som naturtypelokaliteter (kartlagt etter DN håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007)) og ble avgrenset og avmerket på kart. Det ble lett etter rødlistearter og signalarter som indikerer verdifulle miljøer. Slike arter ble enten artsbestemt i felt eller innsamlet og bestemt i etterkant. Relevant kunnskap om biologisk mangfold og viktige naturverdier er ettersøkt i skriftlige kilder, databaser, personlige meddelelser og internett. Det eksisterte imidlertid svært lite eksisterende biologisk informasjon fra området og vurderingene er derfor i all hovedsak basert på feltundersøkelser 28. juni og 21. oktober 2010.

2 Utbyggingsplaner

Det er planlagt å utnytte Dalaustbekkens østre løp fra omtrent rett øst for Tajet og ned til der grendeveien krysser bekken nede ved Dalaust gård. Tiltaket omfatter en inntaksdam ved kote 390 moh (rett ovenfor der høgspenlinja krysser bekken). Fra dette punktet vil det gå ei rørgate rett sørover (der bekken svinger litt østover) gjennom et granplantefelt og videre ut på en åker som strekker seg helt ned til kraftstasjonen ved kote 330 nede ved veien. Her vil anlegget koples på ei kraftlinje som går rett over kraftstasjonen. I tillegg vil det gå ei linje rett over åkeren og inn til Dalaust gård. Rørgata vil ikke berøre bekkestrekningen mellom inntak og kraftstasjon (se vedlagt kart). Det vises for øvrig til konsesjonssøknad (Andreassen 2010).

3 Områdebeskrivelse

Det aktuelle området ligger ved Byflaten, rett nord for Brumunddal i Ringsaker kommune, Hedmark. Det er avgrenset en naturtype i utbyggingsområdet (se vedlegg for beskrivelse). Dette omfatter en avgrensning som gjelder naturtypen gråor-heggeskog med utformingen flommarksskog. Denne naturtypen strekker seg oppover fra der høgspenlinja krysser bekken nede ved Dalaust gård og ca. 200 meter oppover på begge sider av bekken. På denne strekningen finnes eldre gråordominert skog under naturlig dynamikk. Noe hegg og rogn finnes spredt. Gråorskogen danner et belte langs bekken. Bak dette beltet som

typisk er 10-30 meter kommer en del plantet gran inn. Stedvis strekker også grana seg helt ut til bekken. Feltsjiktet i gråor-heggeskogen er dominert av rips, strutseving, storklokke, mjødurt, skogstorkenebb, engsnelle, ormetelg, tyrihjelms, turt, skogstjerneblom, firblad og saueteleg. Litt blåveis finnes spredt.

Ovenfor naturtypeavgrensningen opp mot der inntaket er planlagt dominerer dette granplantefelt på begge sider av bekken. Den øvre strekningen av rørgata skal gå igjennom et slikt skogparti. Helt fra det planlagte inntaket og ned til åkerkanten dominerer enten hogstflater eller yngre, plantet granskog uten miljøverdier.

Det er ikke påvist sjeldne eller truede arter i noen organismegrupper innenfor det aktuelle området. Det er allikevel et visst potensial for sjeldne mosearter i slike lavereliggende, relativt rike bekker.

4 Vurdering av naturverdier og konsekvenser

4.1 Naturverdier

I følge NVEs veileder (Brodtkorb og Selboe 2007) skal undersøkelsesområdets verdi for naturtyper, rødlistede arter, truede vegetasjonstyper, og betydning i forhold til INON-areal vurderes. Undersøkelsesområdet gis middels verdi for naturtyper på grunn av at en avgrensning langs Dalaustbekken, mellom planlagt inntak og kraftstasjon, er klassifisert som viktig (B-verdi). For rødlistede arter, truede vegetasjonstyper og betydning i forhold til INON-areal gis området lav verdi. Siden det ikke er påvist sjeldne og truede arter innenfor naturtypeavgrensningen, samt at den dekker et lite areal av det totale influensområdet, vurderes områdeverdien for naturmiljøet som lav.

Verdivurdering		
Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
↑		

4.2 Tiltakenes effekter på naturverdier

Verken inntaket, rørgata, kraftstasjon eller andre fysiske installasjoner vil berøre de naturverdiene som er påvist langs Dalaustbekken. Den viktigste

effekten av inngrepet vil dermed være periodevis nedsatt vannføring. Det er imidlertid slik at anlegget det søkes om ikke har kapasitet til å kunne ta unna alt vannet i flomperioder. Normalvannføringen er vurdert til 205 l/s og maksimal driftsvannføring til 195 l/s. Det betyr at det fortsatt vil være høy vannstand i bekkeløpet mellom inntak og kraftstasjon i flomperioder.. Tiltakenes effekt på naturverdiene vurderes dersom som lave.

Effekt av tiltaket på naturverdier				
Sterkt neg.	Middels neg.	Intet/lite	Middels pos.	Sterkt pos.
↑				

4.3 Avbøtende tiltak

På bakgrunn av overnevnte er det trolig ikke grunnlag for å foreslå andre avbøtende tiltak enn å følge paragraf 10 i vannressursloven. Her står det følgende: "Ved uttak og bortledning av vann som endrer vannføringen i elver og bekker med årssikker vannføring, skal minst den alminnelige lavvannføring være tilbake, hvis ikke annet følger av denne paragraf." Avbøtende tiltak kan allikevel vurderes dersom flomtoppene ikke lenger blir store nok til at flommarksregimet opprettholdes. Man kan da slippe over mer vann slik at det i hvert fall blir noen flomepisoder som tilsvarer nivået før utbygging.

4.4 Samlet vurdering av konsekvens

Med unntak av den omtalte naturtypeavgrensningen i nedre del av tiltaksområdet, vil en eventuell utbygging ikke påvirke natur med verdi av betydning. Men siden deler av skogen langs bekken kan klassifiseres som flommarksskog er det nærliggende å tro at dette miljøet vil påvirkes noe av nedsatt vannføring. Kapasiteten til anlegget er imidlertid trolig ikke stor nok til å ta unna noen særlig stor del av vannet i ekstreme flomperioder. Den kontinuerlige forstyrrelsen som naturtypen er avhengig av, vil derfor kunne opprettholdes nær dagens nivå. I og med det ikke er påvist arter som krever høy luftfuktighet, eller som stiller spesielle krav til vannstanden i bekken, vil det viktigste være at regelmessige flommer fortsatt kan påvirke miljøet i gråor-heggeskogen langs bekken. Den samlede konsekvensen av tiltakene på naturverdiene er derfor små.

Konsekvens av tiltaket på naturverdier				
Sterkt neg.	Middels neg.	Intet/lite	Middels pos.	Sterkt pos.
				

5 Litteratur

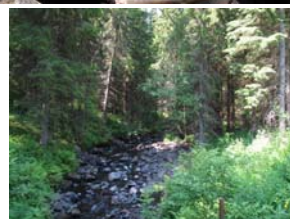
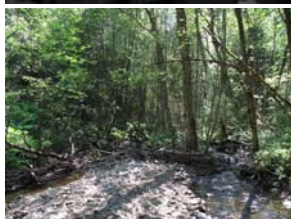
Andreassen, U. 2010. Melding om bygging av mikro vannkraftverk i bekk til Mjøsa, Ringsaker kommune, Hedmark fylke. Konsesjonssøknad, Fossingkraft AS.

Brodtkorb, E. & Selboe, O.-K. 2004. Dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1-10 MW). NVE Veileder nr. 1/2004.

Brodtkorb, E. & Selboe, O.-K. 2007. Dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1-10 MW). NVE Veileder nr. 3/2007.

Direktoratet for naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13-2007.

Gråor-heggeskog med mye strutseving. Foto: Torbjørn Høitomt

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Gråor-heggeskog

Utforming: Flommarksskog

Mosaikk:

Feltsjekk: 28.06.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av BioFokus v/Torbjørn Høitomt i forbindelse med naturtypekartlegging i Ringsaker kommune sommeren 2010. Prosjektet er finansiert av Ringsaker kommune og Fylkesmannen i Hedmark.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ved Byflaten rett nord for Brumunddal i Ringsaker. Avgrensningen gjelder deler av Dalaustbekkens bekkedal fra der ei høgspentlinje krysser bekken rett øst for Dalaust gård og ca 200 meter oppover langs begge sider av bekken. Lokaliteten grenser i nedre deler mot en oppbevaringsplass for landbruksmateriell. Øst-, vest- og nordover er grensene trukket mot granplantefelt og åkerarealer.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder naturtypen gråor-heggeskog med utformingen flommarksskog. Gråor er dominerende treslag hele veien, men hegg

og rogn finnes spredt. Flere av gråortrærene er til dels ganske grove og det finnes en del dødved i flere nedbrytningsstadier. Stedvis finnes mye dødved. Arealene rundt avgrensningen er fullstendig grandominert, og det finnes også litt gran inne i avgrensningen av arronderingsmessige årsaker. Vegetasjonen er rik og dominert av rips, strutseving, storklokke, mjødurt, skogstorkenebb, engsnelle, ormetelg, tyrihjelms, turt, skogstjerneblom, firblad og saueteleg. Litt blåveis finnes spredt. Av moser ble storkransmose, ospemose, lundveikmose, tannbekekemose, klobekkemose og kjølelvemose påvist.

Artsmangfold: Ingen spesielt interessante arter ble påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning: Sett bort i fra granbeplantningene er det ingen nyere inngrep i selve lokaliteten. Landskapet rundt er imidlertid sterkt påvirket.

Fremmede arter: Ingen fremmede arter ble påvist i avgrensningen.

Vegetasjon: Høystaude-strutseving-utf (C3a)

Verdivurdering: Lokaliteten er en intakt, litt større gråor-heggeskog med tydelig flommarkspreg. Det er ikke påvist noen sjeldne eller truede arter i lokaliteten, men lokaliteten vurderes på bakgrunn av god kontinuitet og et visst potensial for sjeldne arter som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetens naturverdier bevares best ved fri utvikling. Det er imidlertid en utbygging av et mikrokraftverk på trappene i området. Dette prosjektet vil ikke berøre lokaliteten rent fysisk, men periodevis nedsatt vannføring vil trolig bli en konsekvens.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 1 art(er) påvist: tannbekekemose.

Oversiktskart

- Tiltaksområde Dalaustbekken

Inntaksdam

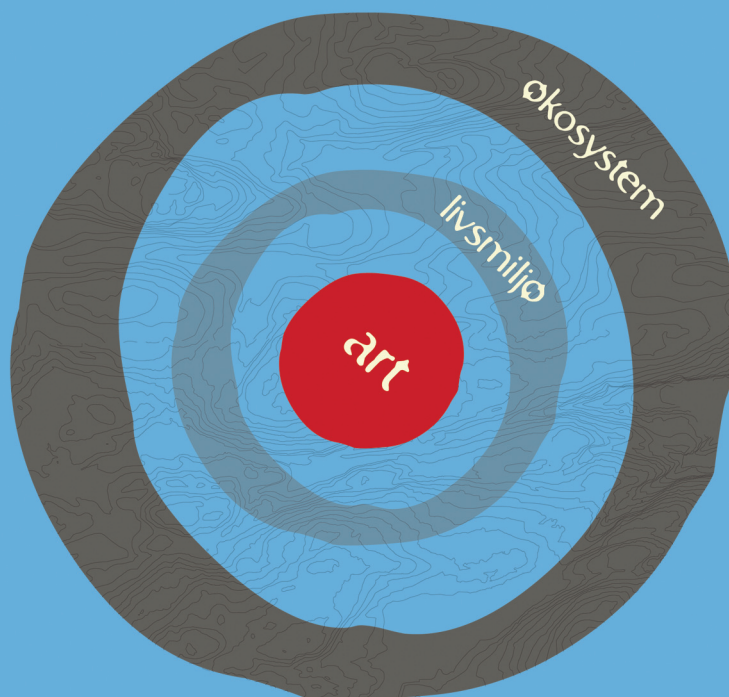
Rørgate

Naturtypeavgrensning

Kraftstasjon

0 50 100 200 300 400 Meter

N

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>